

SELETUSKIRI
**regionaalministri määruse „Perioodi 2021–2027 tootmis- ja turustamiskavade toetus“
eelnõu juurde**

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse kalandusturu korraldamise seaduse (edaspidi *KTKS*) § 42 lõike 1 alusel, lähtudes Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.02.2021, lk 159), ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1139, millega luuakse Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond ja muudetakse määrust (EL) 2017/1004 (ELT L 247, 13.07.2021, lk 1–49), sätestatust.

Eelnõu valmistas ette Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kalamajandusosakonna vee- ja elusressursside väärindamise ja turustamise valdkonna peaspetsialist Laura Freivald-Heapost (625 6297, laura.freivald@agri.ee). Eelnõu juriidilise ekspertiisi tegi Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna nõunik Marion Saarna-Kukk (625 6229, marion.saarna-kukk@agri.ee). Eelnõu ja seletuskirja toimetab keeleliselt sama osakonna peaspetsialist Heleri Piip (625 6165, heleri.piip@agri.ee).

Määruses sätestatakse „Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi rakenduskava 2021–2027“ (edaspidi *EMKVF*) meetme „Tootmis- ja turustuskavade toetus“ raames (edaspidi *toetus*) toetuse andmise tingimused, toetatavad tegevused, toetuse vorm, määr ja selle maksimaalne suurus, taotlejale ja taotlusele esitatavad nõuded, taotluse menetlemise tingimused ja kord, toetuse maksmine ning toetuse saaja kohustused.

Määruse alusel antava toetuse eesmärk on konkurentsivõimelise, keskkonnasäästliku, majanduslikult elujõulise ja sotsiaalselt vastutustundliku kalanduse ning vesiviljeluse edendamine. Ettevõtjate müügitulu suurenemise soodustamise kaudu toetatakse „Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030“ kestliku kalanduse tegevussuuna eesmärgi täitmist, mis puudutab kalandus- ja vesiviljelussektori jätkusuutlikkust ning konkurentsivõimet. Kalapüügi- ja vesiviljelustoodete turustamise, nende kvaliteedi ja lisaväärtuse ning nende toodete töötlemise edendamise eesmärgi, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 artikli 26 lõike 1 punktis b, kaudu panustatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1380/2013 artiklis 2 sätestatud ühise kalanduspoliitika eesmärkide täitmisse. Kalanduse ja vesiviljeluse elujõulisuse tagamiseks konkurentsiturul on oluline toetada töötajate tootmis- ja turustamistegevust, et suurendada kalapüügi- ja vesiviljelustoodete väärtust. Samas on oluline, et tootjaorganisatsioonid suunaksid oma liikmeid rakendama säästvat püügitegevust ja vesiviljelust, mida saab saavutada koostöö ja ühistegevuse kaudu, valmistades ette ja viies ellu tootmis- ja turustamiskavu.

Eesti Vabariigis toimunud ministeeriumite ümberkorralduste tulemusena on Maaeluministeerium alates 1. juulist 2023. a uue nimega Regionaal- ja Põllumajandusministeerium.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu koosneb kaheksast paragrahvist.

Eelnõu §-ga 1 sätestatakse määruse reguleerimisala, milleks on toetuse andmise tingimused ning kord.

Eelnõu §-ga 2 sätestatakse toetuse andmise eesmärk ning toetatav tegevus. EMKVF-i Eesti rakenduskava kohaselt on tootmis- ja turustamiskavade toetuse eesmärk toetada tootmis- ja turustamiskavade ettevalmistamise ja rakendamise seotud tegevusi, et tõsta kalapüügi- ja vesiviljelussektori konkurentsivõimet. Selleks, et tootjaorganisatsioonid saaksid ühistegevuse korral suunata oma liikmeid säästvama tootmise poole, koostatakse tootmis- ja turustamiskavad, mis sisaldavad nende eesmärkide saavutamiseks vajalikke meetmeid. Tootmis- ja turustamiskavade meetme kaudu antakse toetust tunnustatud tootjaorganisatsioonidele Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1379/2013 kalapüügi- ja vesiviljelustoodete turu ühise korralduse kohta, millega muudetakse nõukogu määruseid (EÜ) nr 1184/2006 ja (EÜ) nr 1224/2009 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 104/2000 (ELT L 354, 28.12.2013, lk 1–21), artikli 28 lõikes 1 nimetatud tootmis- ja turustamiskavade ettevalmistamiseks ja rakendamiseks. Kõik elluviidavad tegevused peavad olema tootmis- ja turustamiskava elluviimise ja rakendamise otseselt seotud.

Toetust antakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139, millega luuakse Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond ja muudetakse määrust (EL) 2017/1004 (ELT L 247, 13.07.2021, lk 1–49), artikli 26 lõike 1 punktis b nimetatud erieesmärgi täitmiseks, milleks on kalapüügi- ja vesiviljelustoodete turustamine, nende kvaliteedi ja lisaväärtuse ning nende toodete töötlemise edendamine. Nimetatud erieesmärgi täitmise kaudu panustatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1380/2013 artiklis 2 sätestatud ühise kalanduspoliitika eesmärkide täitmisele.

Eelnõu §-ga 3 sätestatakse toetuse vorm, suurus ning määr. Lõike 1 kohaselt antakse toetust Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artikli 53 lõike 1 punktis b sätestatud vormis. Hüvitamise puhul on tegemist ühikuhinna arvestusega, mille aluseks on eelmisel programmiperioodil (EMKF) tehtud ja kontrollitud kulutused. Lõike 2 kohaselt on toetuse summa määratud kindlaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artikli 53 lõike 3 punkti a alapunktis ii sätestatud viisil ehk toetuse saaja varasemaid tegevusi käsitlevate kontrollitud andmete alusel.

Ühikuhinna sisse on arvestatud järgmised kulud:

- 1) juhatuse liikme ja töötaja töölepingu, töövõtulepingu või käsunduslepingu järgne tööjõukulu;
- 2) juhatuse liikme ja töötaja koolituskulu;
- 3) raamatupidamisteenuse ja finantsnõustamise kulu;
- 4) tootmis- ja turustamiskava ettevalmistamiseks, elluviimiseks ja kava seireks vajalike andmete kogumiseks tellitud töö või teenuse kulu, sealhulgas eksperdi lähetuse sõidu- ja majutuskulu;
- 5) kulu, mis kaasneb EMKVF-i toetuse abil elluviidava tegevuse märgistamise kohustuse täitmisega.

Ühikuhinna arvutuse aluseks on võetud tootjaorganisatsioonide poolt perioodil 2016–2020 PRIA-le esitatud ja PRIA poolt kontrollitud kuludokumentide rahastamiskõlblikud summad, millest on aritmeetilise keskmise väärtuse põhjal arvutatud toetuse suurus kava aastase rakendamise kohta. Aritmeetiliseks keskmiseks nimetatakse arvu, mis saadakse kindlate arvude summa jagamisel liidetavate arvudega. Kuna kõiki tootmis- ja turustamiskavu ei rakendatud aluseks võetud perioodil kogu kalendriaasta vältel, siis selleks, et arvutada ühe aasta tootmis- ja turustamiskava rakendamise kulu, liidetakse omavahel tootmis- ja turustamiskavade rakendamise perioodid. EMKVF-i korraldusasutuse poolt esitati Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi siseauditi osakonnale hindamiseks tootmis- ja turustamiskavade toetuse lihtsustatud kulumeetod, mille kohta anti 21. juulil 2022. aastal positiivne hinnang. Esitatud hinnangu põhjal kinnitas auditeeriv asutus, et kavandatav korraldus on kooskõlas regulatiivsete nõuetega, eelkõige on: a) lihtsustatud kuluvõimalus asutatud õigel, õiglasel ja kontrollitaval meetodil ja b) algandmetena

kasutatud varasemat tegevust puudutavaid kontrollitud andmeid. Kasutatud andmed hinnati usaldusväärseks ja need vastavad toimingute liigile.

Lõikes 3 on sätestatud toetuse suurus, mille kohaselt on tootmis- ja turustamiskava rakendamise toetuse suurus 4 189 eurot kuus. Kõnealuse ühikuhinna arvutamisel on lähtutud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artikli 94 lõike 2 punkti a alapunktist ii ja aluseks on võetud varasemate tegevuste kontrollitud andmed. Nimetatud määruse artiklis 64 ja 13 nimetatud rahastamiskõlblmatuid kulutusi ühikuhinna kehtestamisel arvesse ei võetud. Ühikuhinna arvutamisel võeti aluseks kõigi PRIA-le toetuse taotluse esitanud tootjaorganisatsioonide rahastamiskõlblike kulude summa perioodil 2016–2020. Selle tulemusena saadi keskmiseks rahastamiskõlblikuks kuluks ühe kalendriaasta tootmis- ja turustamiskava kohta 61 269,11 eurot, mida kohandatakse aastate 2016–2021 keskmise tarbijahinnaindeksi (THI) muutuste väärtusega (2,25%) perioodil 2021–2027. Kohandatud keskmine rahastamiskõlblik kulu saadakse arvutades järgmise seitsme aasta rahastamiskõlblikust kulust keskmine väärtus, võttes arvesse keskmist THI-d. Ühe kalendriaasta tootmis- ja turustamiskava rakendamise kohandatud keskmiseks arvestuslikuks kuluks saadakse 67 038,58 eurot. Kuna uue kalapüügi- või vesiviljelussektori tootjaorganisatsiooni esimese tootmis- ja turustamiskava rakendamisperiood võib olla lühem kui üks kalendriaasta, siis arvutatakse kulu ühe kuu kohta (5 586,55 eurot). Toetuse määrana arvestatakse 75% rahastamiskõlblikest kuludest, selle alusel on arvutatud ühikuhind 4 189,91 eurot, mis ümardatakse täiseurodeks (4 189 eurot). Seega on ühikuhind ühe kuu kohta 4 189 eurot, mida toetuse maksmise korral omafinantseeringu võrra ei vähendata.

Kalapüügi- ja vesiviljelussektori tootjaorganisatsioonide tootmis- ja turustamiskavade rakendamisega seotud tegevused on varem nõudnud väga suures mahus väikesesummaliste kuludokumentide menetlemist PRIA poolt ning samuti nende esitamist toetuse taotleja poolt. Samas on tegemist sarnaste toetatavate tegevustega, mis perioodi jooksul ei muutu. Lihtsustatud kulumeetodi rakendamine vähendab oluliselt vahendusametuse ja taotleja administratiivset koormust.

Tootmis- ja turustamiskavade toetuse taotlemise eeldus on kalendriaasta kohta heaks kiidetud tootmis- ja turustamiskava. Maksimaalselt makstakse toetust 12 kuu eest ühe kalendriaasta kohta. Kalendriaasta all peetakse silmas perioodi, mis kestab 1. jaanuarist kuni 31. detsembrini. Kui kalendriaasta keskel tunnustatakse uus tootjaorganisatsioon, siis on sel õigus toetust taotleda täiskuude kohta. Näiteks kui tootmis- ja turustamiskava saab heaks kiidetud 1. augustil, mitte 31. juulil, siis taotleja augusti kohta toetust ei saa. KTKS-i § 15 lõike 2 kohaselt tuleb tootjaorganisatsioonil esitada tootmis- ja turustamiskava komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 1418/2013, milles käsitletakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1379/2013 kohaseid tootmis- ja turustamiskavasid, artikli 2 lõikes 1 sätestatud tähtajaks. Selle kohaselt tuleb oma esimene tootmis- ja turustamiskava esitada Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile hiljemalt kaheksa nädalat pärast tunnustamist ja iga järgmine kava hiljemalt kaheksa nädalat enne rakendatavate kavade kehtivusaja, st kalendriaasta, lõppu. Maksimaalne toetuse summa tootjaorganisatsiooni ühe tootmis- ja turustamiskava aastaaruande kohta saab olla 4 189 eurot × 12 = 50 268 eurot. Juhul kui näiteks uue tootjaorganisatsiooni tootmis- ja turustamiskava saab heakskiidu 2. aprillil 2023. aastal, siis on võimalik 2023. aasta tegevusteks toetust taotleda maist kuni detsembrini ehk saada toetust kaheksa kuu eest 33 821 eurot.

EMKVF-ist rahastatavat tootmis- ja turustamiskava toetust on võimalik taotleda nendeks tegevusteks, mis on tehtud alates 1. jaanuarist 2023. aastal, eeldusel et toetuse taotlejal on kalendriaasta kohta heakskiidetud tootmis- ja turustamiskava. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse 2021/1060 artikli 63 punkti 6 kohaselt ei valita tegevusi fondidest toetuse saajaks juhul, kui need on füüsiliselt lõpetatud või täielikult ellu viidud enne, kui on esitatud programmi alusel rahastamisaotlus, olenemata sellest, kas kõik asjaomased maksed on tehtud. Sellest järeldades saab toetust taotleda ainult kalendriaasta kohta ning kasutamata vahendeid ei ole võimalik üle kanda järgmiste aastate tegevusteks.

Tootmis- ja turustamiskava raames planeeritud tegevuste abikõlblikkuse eelduseks on tegevuste elluviimine, mille tõenduseks on Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi poolt heakskiidetud tootmis- ja turustamiskava aastaaruanne kalendriaasta kohta. Täies mahus on mitteabikõlblikud ka tootjaorganisatsiooni tootmis- ja turustamiskavaga mitteseotud kulud. See tähendab, et kulud peavad olema tootjaorganisatsiooni tootmis- ja turustamiskavas kavandavate tegevustega seotud. Kulud, mida ei ole tootmis- ja turustamiskavas kajastatud, ei ole abikõlblikud. Kuna eelnõu kohaselt rakendatakse toetuse väljamaksmise korral lihtsustatud kulumudelit, siis ei sätestata sellisel juhul eelnõus mitteabikõlblikke kulusid, kuna hüvitatakse ainult need kulud, mida on juba varasemat tegevust puudutavate andmete põhjal kontrollitud.

Eelnõu §-ga 4 sätestatakse toetuse taotlejale esitatavad nõuded. Eelnõu jõustumise korral võib tootmis- ja turustamiskavade toetust taotleda KTKS-i § 12 alusel tunnustatud kalapüügi- või vesiviljelussektori tootjaorganisatsioon. Kõnealuse seaduse § 12 kohaselt võib valdkonna eest vastutav minister Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1379/2013 artiklis 7 sätestatud eesmärkide täitmiseks tunnustada kalapüügi- või vesiviljelussektori tootjaorganisatsiooni. Ühte tootjaorganisatsiooni võivad kuuluda kalapüüdjad või vesiviljelejad või mõlemad koos. Viimasel juhul peab tootjaorganisatsioon samal ajal täitma kalapüügi- ja vesiviljelussektori tootjaorganisatsioonidele kehtestatud tootjaorganisatsiooni nõudeid. Võrreldes varasemaga ei ole tootjaorganisatsioonide liidul võimalik selle meetme kaudu toetust taotleda. Kuna eelmisel finantsperioodil liidu taotlejaid polnud, on toetus suunatud ainult tootjaorganisatsioonidele.

Lõikega 2 sätestatakse nõuded taotlejale. Punkti 1 kohaselt peab taotlejal olema toetatava tegevuse elluviimise kalendriaasta kohta Maaeluministeeriumi või Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi poolt KTKS-i § 15 lõike 4 alusel heaks kiidetud tootmis- ja turustamiskava. KTKS-i § 15 lõike 1 kohaselt tuleb tootjaorganisatsioonil esitada Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile heakskiitmiseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1379/2013 artikli 28 lõikes 1 nimetatud tootmis- ja turustamiskava ning selle kavandavad muudatused üldkoosoleku otsusega, mille tegemisel on osalenud või esindatud kõik tulundusühistu liikmed.

Punktiga 2 sätestatakse nõue, mille kohaselt peab taotleja olema varem riigieelarvelistest, EL-i või välisabi vahenditest saadud ja tagasimaksmisele kuulunud summa tagasi maksnud – see nõue täidab EL-i finantshuvide kaitse eesmärki. Kui tegemist on isikuga, kes ei ole riigi või EL-i ees kohustusi täitnud, siis ei saa teda usaldusväärseks pidada. Punktiga 3 sätestatakse, et taotleja ei saa sama kulu hüvitamiseks raha riigieelarvelistest, EL-i või välisabi vahenditest – Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 65 lõike 11 kohaselt võib ühe ja sama tegevuse rahastamiseks taotleda toetust eri fondidest –, küll aga peab jälgima, et ühe ja sama kulu hüvitamist ei taotletaks mitmest allikast korraga. Juhul kui taotleja kasutab võimalust rahastada üht tegevust eri fondide või meetmete raames, on ta kohustatud taotluse esitamise korral esitama ka asjakohase teabe. See juhib toetuse taotluse esitamise kaudu haldusorgani tähelepanu kulude topelrahastamise ohule ning tal on võimalik vajaduse korral teha lisakontrolle. Punktiga 4 sätestatud tingimuse kohaselt ei või taotleja või tema üle valitsevat mõju omava isiku suhtes olla algatatud likvideerimis- ega pankrotimenetlust – kui tegemist on taotlejaga, kelle suhtes on algatatud pankroti- või likvideerimismenetlus, siis on kahtlemata alust arvata, et ta ei ole võimeline tegevust ellu viima. Samuti näitab see, et ta ei ole ka mitut teist nõuet täitnud. Punktiga 5 sätestatakse, et taotleja riikliku maksu võlg intressita ei ületa 100 eurot või tema riikliku maksuvõla tasumine on ajatatud. Maksukorralduse seaduse § 14 lõike 5 kohaselt on maksukohustuslasel, samuti muul huvitatud isikul või asutusel õigus taotleda maksuhaldurilt tõendit maksuvõlgade puudumise kohta. Maksuhaldur on kohustatud väljastama maksuvõlgade puudumise tõendi ka juhul, kui maksukohustuslasel olev kõikide sama maksuhalduri hallatavate maksude võlg, arvestamata haldusaktiga kindlaksmääramata intressi, on väiksem kui 100 eurot või kui maksuvõla tasumine on ajatatud. Tõendit maksuvõlgade puudumise kohta ei väljastata, kui maksukohustuslasel on taotluse täitmise tähtpäeval täitmata maksudeklaratsiooni esitamise kohustus ning maksusummat ei ole määranud ka maksuhaldur. Seega maksuvõlg ei tohi olla

suurem kui 100 eurot (100 eurot võib olla). Maksureeglite järgi loetakse toetuse taotleja piisavalt usaldusväärseks, et rahastada toetatava tegevuse elluviimist tagatist nõudmata, kui tal ei ole riiklikku maksuvõlga või see on väiksem kui 100 eurot. Seega kui võlg on 99,99 eurot, ei loeta seda võlaks. Punkti 6 kohaselt ei tohi taotleja olla toime pannud kalapüügiseaduse § 71 lõike 1 punkti 1 kohast kalapüüginõuete tõsist rikkumist ehk keelatud püügiviiside kasutamise rikkumist. Kõnealune punkt sätestab, et kutselisel kalapüügil loetakse kalapüüginõuete tõsiseks rikkumiseks nõukogu määruse (EÜ) nr 1005/2008 artiklis 42 ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1224/2009 artikli 90 lõikes 1 nimetatud rikkumisi. Punktiga 7 sätestatakse, et isik, keda on karistatud karistusseadustiku §-s, 209, 209¹, 210, , 389¹, 391 või 393 (kelmus, hankekelmus Euroopa Liidu finantshuve kahjustades, soodustuskelmuks, maksukohustuse varjamine ja tagastusnõude alusetu suurendamine, salakaubavedu, ebaseaduslikud toimingud tollisoodustusega kaubaga ja aktsiisikaubaga) sätestatud süüteo toimepanemise eest, mis on seotud Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi või EMKVF-i toetuse rikkumisega, ei saa EMKVF-i toetusi sel perioodil taotleda, kui tema kohta on karistusandmed karistusregistrisse kantud.

Eelnõu §-ga 5 sätestatakse toetuse taotlemine ja nõuded toetuse taotlusele.

Lõikega 1 sätestatakse, et toetuse taotlemise tähtaja avalikustab PRIA väljaandes Ametlikud Teadaanded. PRIA teatab taotluse esitamise tähtjast sellise arvestusega, et teate avaldamise ja taotluse esitamise tähtaja alguse vahele jääks vähemalt 15 tööpäeva. Lõikega 2 sätestatakse, et toetuse taotlemiseks tuleb taotlejal esitada igal kalendriaastal PRIA-le elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu taotlus, mis sisaldab järgmisi andmeid (edaspidi koos *taotlus*):

- 1) toetuse taotleja nimi, registrikood;
- 2) toetuse taotleja kontaktandmed;
- 3) toetuse taotleja esindaja kontaktandmed ja esindamise alus;
- 4) teave ettevõtte suuruse (mikro, väike, keskmine, suur) kohta;
- 5) toetatava tegevuse nimetus;
- 6) toetatava tegevuse algus- ja lõppkuupäev;
- 7) toetatava tegevuse lühikirjeldus ja eesmärk;
- 8) toetatava tegevuse elluviimise ja toetuse vajalikkuse põhjendus;
- 9) toetatava tegevuse eluviimise korral oodatavad tulemusnäitajad;
- 10) taotletava toetuse suurus;
- 11) tootmis- ja turustamiskavade rakendamise kuude arv kalendriaastal;
- 12) kinnitus, et taotleja järgib Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 artikli 11 lõikes 1 nimetatud nõudeid ega ole pannud toime sama artikli lõikes 3 nimetatud pettust.

Lõikega 3 sätestatakse järgmised meetme tulemusnäitajad, mida taotleja esitab PRIA-le iga esitatava toetuse taotluse kohta:

- 1) Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi rakenduskava elluviimise tulemusnäitaja CR04 ehk suurema käibega ettevõtete arv. Selle näitaja jaoks esitatavad andmeid kontrollitakse toetust saanud ettevõtete majandusaasta aruande andmete põhjal;
- 2) riigisisised tulemusnäitajad on ettevõtte müügitulu (eurodes), mille kohased andmed saadakse ettevõtte majandusaasta aruandest.

Taotlejal tuleb toetuse taotlemise korral esitada näitajatega seotud algtase ja prognoositav tulemus. See tähendab, et näiteks 2023. aastal tuleb taotlejal esitada 2022. aasta käibe ja müügitulu andmed ning samade andmete 2023. aastaks prognoositavad tulemused. PRIA kontrollib äriregistris andmeid ettevõtte majandusaasta aruannete põhjal, mille esitamise tähtaeg on lõppenud aasta kohta iga aasta 30. juunil. Toetuse saajate lõppenud projektide tulemusnäitajaid (ja vajaduse korral ka põhjendusi) küsib PRIA pärast majandusaasta aruannete esitamist.

Eelnõu §-ga 6 sätestatakse taotluse rahuldamise ja rahuldamata jätmise nõuded.

Nõuetekohase taotluse rahuldamise otsuse teeb PRIA KTKS-i § 45 lõike 3 punkti 1 alusel. Taotluse rahuldamata jätmise otsuse teeb PRIA KTKS-i § 45 lõikes 6 sätestatud alustel. PRIA teeb taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse 45 tööpäeva jooksul arvates taotluse

saamisest. Selles määruse eelnõus reguleeritakse ka taotluse osalist rahuldamist. Nõuetekohased taotlused rahuldatakse toetuse andmiseks ettenähtud vahendite piires, vähendades vajaduse korral toetuse summat võrdeliselt iga taotleja kohta. Viimane asjaolu on võimalik näiteks EMKVF-i rahastusperioodi lõpus, kui toetuse andmiseks mõeldud vahendid on lõppemas ja kõigile maksetaotlejatele ei pruugi jätkuda raha toetuse väljamaksmiseks täies mahus.

Eelnõu §-ga 7 sätestatakse toetuse saaja kohustused. Toetuse saaja peab:

- 1) viima toetatava tegevuse ellu kalendriaasta jooksul;
- 2) tagama toetatava tegevuse elluviimise jooksul vastavuse § 4 lõike 1 ning lõike 2 punktide 6 ja 7 tingimustes sätestatud toetuse taotleja kohta sätestatud nõuetele. See tähendab, et toetuse väljamaksmise korral peab haldusorgan kontrollima, kas toetuse saaja vastab endiselt ka nendele toetuse taotlejale esitatud nõuetele;
- 3) võimaldama teha auditit ja teostada järelevalvet ning teha muid toetuse saamisega seotud kontrolle ja osutama selleks igakülgset abi, sealhulgas võimaldama toetuse saaja kinnisasjal, ehitises ja ruumis viibida ning kohapeal dokumente ja vara läbi vaadata;
- 4) esitama auditi tegemiseks või järelevalve teostamiseks või muu kontrolli tegemiseks vajalikud andmed ja dokumendid määratud tähtaja jooksul.
- 5) teavitama taotluse rahuldamise otsuse teinud asutust taotluses esitatud või toetatava tegevusega seotud andmete muutumisest või tegevuse elluviimist takistavast asjaolust, sealhulgas pankrotimenetlusest, likvideerimismenetlusest ning tegevusega seotud vara üleandmisest teisele isikule või asutusele;
- 6) esitama tulemuslikkuse hindamiseks määratud tähtaja jooksul järelepäritavad andmed, mida PRIA kogub iga esitatava taotluse kohta.

Kõik toetusest hüvitatavad kulud peavad olema abikõlblikud. Selline üldine kohustus tuleneb EMKVF-i eesmärkidest ning EL-i eelarve kaitse eesmärgist. Kui toetust ei kasutata sihtotstarbeliselt, ei ole võimalik fondi eesmarke saavutada. Hüvitatavad kulud peavad vastama ka abikõlblikkuse nõuetele. Üldised abikõlblikkuse nõuded tulenevad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artiklist 65.

Eelnõu §-ga 8 sätestatakse toetuse maksetaotluse esitamine, toetuse maksmise tingimused ja kord. Taotlejal tuleb PRIA-le esitada maksetaotlus PRIA e-teenuse keskkonna kaudu. Kuigi enamike taotlejate puhul on väljamakstava toetuse summa 12 kuu eest 4 189 eurot $\times 12 = 50\,268$ eurot, siis võib see ka väiksem olla. Näiteks kui taotleja puhul on tegemist uue tootjaorganisatsiooniga, kelle kalendriaasta tootmis- ja turustamiskava on heaks kiidetud hiljem kui 31. detsembril, makstakse toetuse summa vähem kui 12 kuu eest. Maksetaotluse esitamine ja toetuse väljamaksmine toimub pärast seda, kui tootmis- ja turustamiskava aastaaruanne on Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi poolt heaks kiidetud. KTKS-i kohaselt esitab tootjaorganisatsioon Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile heakskiitmiseks üldkoosoleku otsusega vastu võetud tootmis- ja turustamiskava aastaaruande kahe kuu jooksul arvates kava rakendamise kalendriaastale järgneva kalendriaasta algusest, mille Regionaal- ja Põllumajandusministeerium vaatab läbi ja seejärel otsustab selle kas heaks kiita või jätta see heaks kiitmata nelja kuu jooksul arvates kalendriaasta algusest.

Toetuse väljamakse tehakse §-s 3 sätestatu alusel, mille kohaselt makstakse toetust kehtestatud ühe kuu ühikuhinna alusel. Toetust makstakse üksnes siis, kui kulud on tehtud kalendriaastal, mille kohta esitatud tootmis- ja turustamiskava aastaaruanne on Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi poolt heaks kiidetud. Kui aastaaruannet ei ole heaks kiidetud, siis ei ole tootjaorganisatsioonil õigust toetuse väljamaksmist taotleda. Toetus makstakse välja üksnes siis, kui toetuse saaja on tegevuste elluviimise korral järginud kõiki KTKS-i ja selles määruuses sätestatud asjakohaseid nõudeid.

KTKS-i kohaselt esitab tootjaorganisatsioon Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile heakskiitmiseks tootmis- ja turustamiskava aastaaruande hiljemalt kahe kuu jooksul arvates järgmise kalendriaasta algusest. Tootmis- ja turustamiskava aastaaruande vaatab läbi Regionaal-

ja Põllumajandusministeerium, kes otsustab kas selle heaks kiita või jätta see heaks kiitmata nelja kuu jooksul arvates kalendriaasta algusest. Enne toetuse väljamakse tegemist kontrollib PRIA, kas KTKS-i § 15 lõikes 5 nimetatud tootmis- ja turustamiskava aastaaruanne on ministri poolt käskkirjaga heaks kiidetud.

Kui kava aastaaruanne on ministri poolt käskkirjaga heaks kiidetud, tekib tootjaorganisatsioonil õigus PRIA poolt väljamakstavale toetusele, mille kohta teeb PRIA toetuse maksmise või maksmisest keeldumise otsuse KTKS-i § 53 lõike 2 alusel 15 tööpäeva jooksul alates maksetaotluse esitamisest arvates. PRIA teeb väljamakse toetuse saajale kümne tööpäeva jooksul arvates toetuse maksmise otsuse tegemisest.

KTKS-i § 7 lõike 7 kohaselt loetakse kalandusturu korraldamise abinõu rakendamisega seotud otsus või muu menetlusdokument haldusmenetluse seaduse § 27 lõike 2 punktides 3 ja 4 nimetatata isikule elektrooniliselt kättetoimetatuks, kui selle isiku avaldatud elektronposti aadressile on e-teenuse keskkonnas saadetud otsus, otsuse väljavõte või muu menetlusdokument või teade nimetatud dokumentide kättesaadavaks tegemise kohta. Seega tehakse maksmise või maksmisest keeldumise otsus teatavaks elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonnas.

Toetuse andmisega seotud andmeid, dokumente ja muid tõendeid säilitatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artikli 82 sätestatu kohaselt. Kõnealuse artikli kohaselt tuleb kõiki tõendavaid dokumente, mis on seotud fondidest toetust saava tegevusega, säilitada asjakohasel tasemel viie aasta jooksul alates selle aasta 31. detsembrist, mil korraldusasutus tegi toetuse saajale viimase makse. Nimetatud tähtaja algusest ja lõpust teavitab toetuse saajat PRIA, küll aga katkeb tähtaeg Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artikli 82 lõike 2 kohaselt kohtumenetluse korral või komisjoni taotlusel.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.02.2021, lk 159), ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1139, millega luuakse Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond ja muudetakse määrust (EL) 2017/1004 (ELT L 247, 13.07.2021, lk 1–49).

4. Määruse mõjud

Määruse jõustumise korral taotleja halduskoormus ei suurene. Arvestades PRIA varasemat Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi 2014–2020 vahenditest toetatud tootmis- ja turustamiskavade toetamise praktikat, siis väheneb võrreldes varasemaga lihtsustatud kulumeetodi rakendamise abil taotleja halduskoormus toetuste väljamaksete taotlemise korral. Selle kaudu väheneb ka PRIA töökoormus toetuse maksetaotluste menetlemise korral.

Määrus puudutab KTKS-i alusel tunnustatud järgmiseid kalapüügi- ja vesiviljelussektoris tegutsevaid tootjaorganisatsioone:

- 1) tulundusühistu Eesti Kalapüügiühistu Audrus (viis liiget);
- 2) tulundusühistu Eesti Traalpüügi Ühistu Harjumaal (viis liiget);
- 3) tulundusühistu Eesti Kutseliste Kalurite Ühistu Haapsalus (seitse liiget);
- 4) tulundusühistu Peipsi Kalandusühistu Peipsi alamvesikonna piirkonnas (seitse liiget);
- 5) tulundusühistu Eesti Avamere Vesiviljelejate Ühistu Hiiumaal (seitse liiget).

Nendes tootjaorganisatsioonides töötab enam kui 500 töötajat. Lisaks võib nende ettevõtete käekäik mõjutada ka teiste sektorite, nagu logistika- ja müügisektori ettevõtteid, kellega tehakse koostööd. Kuna Eestis püütakse kala üle kolme korra rohkem, kui siin ära tarbitakse, siis sõltub

kalapüügisektori majanduslik kestlikkus paljuski ekspordist. Tootjaorganisatsioonide olemasolu soodustab koostööd välisurgude partneritega ja annab samuti kindluse paremaks toimetulekuks kriiside ajal. Tulundusühistute Eesti Traalpüügiühistu, Eesti Kalapüügiühistu ja Eesti Kutseliste Kalurite Ühistu peamised turustatavad liigid on kilu ja räim. Tulundusühistute Peipsi Kalandusühistu ja Peipsi Kalurid peamiselt turustatavad liigid on latikas, koha ja ahven. Tulundusühistu Eesti Avamere Vesiviljelejate Ühistu ainukese vesiviljeluse tootjaorganisatsioonina turustab peamiselt vikerforelli. Viie tunnustatud tootjaorganisatsiooni aasta keskmine käive perioodi 2020–2022 kohta oli kokku 13 864 287,92 eurot, millest üle poole (8 012 586,63 eurot) moodustasid kilu ja räime tootjad.

Määrusel puudub oluline sotsiaalne, sealhulgas demograafiline mõju. Samuti puudub oluline mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, kohaliku omavalitsuse korraldusele, regionaalarengule ja looduskeskkonnale. Nimetatud mõju ulatus, sagedus ja ebasoovitava mõju avaldumise riskid on väikesed.

Alates määruse jõustumisest hakkab kehtima EMKVF-ist tootmis- ja turustamiskavade meetme raames toetuse andmise tingimused ning kord, mis võimaldavad kalanduse ja vesiviljeluse elujõulisuse tagamiseks konkurentsiturul toetada isikute tootmis- ja turustamistegevust, et kasvatada kalapüügi- ja vesiviljelustoodete väärtust. Ettevalmistatavate ja rakendatavate tootmis- ja turustamiskavade kaudu suunavad tootjaorganisatsioonid oma liikmeid rakendama säästvat püügitegevust ja vesiviljelust, mida saab saavutada koostöö ja ühistegevuse abil.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Tootmis- ja turustamiskavade meetme rakendamise seotud kulud on abikõlblikud ja rahastatavad EMKVF-ist. Meetme eelarve on 2 111 550 eurot, millest 70% ehk 1 478 085 eurot kaetakse EMKVF-ist ning 30% ehk 633 465 eurot Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile eraldatud riigieelarvelistest vahenditest.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu väljatöötamisel konsulteeriti kalapüügi- ja vesiviljelussektori tootjaorganisatsioonidega – Eesti Kalapüügiühistuga, Eesti Traalpüügi Ühistuga, Eesti Kutseliste Kalurite Ühistuga, Peipsi Kalandusühistuga ja Eesti Avamere Vesiviljelejate Ühistuga. Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ning saadeti arvamuse esitamiseks PRIA-le ja EMKVF-i seirekomisjonile. PRIA ning Rahandusministeerium esitasid eelnõu kohta ettepanekud, millega arvestamine või mitteamvestamine on esitatud seletuskirja lisas olevas märkuste tabelis.

(allkirjastatud digitaalselt)

Marko Gorban

Kantsler